

Forholdet mellom kristne og muslimer har ikke alltid vært lett og er fremdeles vanskelig mange steder, derfor er dette et svært viktig aspekt ved munkene og nonnens åndelige kall. Valget av arabisk som språk både i det liturgiske liv og i klosterets daglige liv er dypt knyttet til dette kallet.

Denne målsetting om økt interkulturell og interreligiøs samkvem har mottatt økonomisk hjelp fra EU og organisasjoner i Italia og Belgia og fra andre.

Et stadig voksende klosterbibliotek inneholder klassiske tekster om kristendom og islam, verker innen psykologi, sosiologi, filosofi og antropologi. Dette for å øke vår kunnskap innen det inter-religiøse felt.

En spesiell avdeling er viet Louise Massignon, som med sine orientalske studier og eksemplarske liv hele tiden gir inspirasjon til vårt klosterliv. Klosteret arrangerer stadig workshops og seminarer for å spre ideer og dele erfaringer. Av samme grunn har munkene og nonnene her tatt ansvar for klosteret Mar Elia i Qaryatein, 50 km mot nordøst. Deres håp og drømmer er å rekke langt utover og kommunisere med mange deler av den islamske verden. Et virtuelt kloster bygges opp i cyberspace.

Det ble snart klart at klosteret ikke hadde nok rom for alle gjestene. Det ble nødvendig å bygge en del rom på tradisjonelt vis som skulle være både til munk og gjester.

Disse ble bygd nord for klosteret i det de gamle grotter ble tatt i bruk. En viktig ny bygning er satt opp av gammelt og resirkulert materiale sør for klosteret. Her er det værelser for kulturelle aktiviteter, åndelig retreat og for nonner og kvinnelige gjester. Dette vil sikre det gamle klosteret som fellesområde og til å ta i mot turister. Nærværet av "Det andre" som noe annerledes i våre liv er blitt opplevd gjennom århundrer som et uløselig og

uutslettelig fenomen og en kilde til frykt, spenninger og kriger. For å overvinne dette ønsker vi som troende å trenge dypt inn i mysteriet "Det andre". Derfor har vi satt i gang en prosess for å utvikle og skape en felles kultur basert på verdier som fred, dyp respekt og gjensidig forståelse både på den individuelle og det samfunnmessige plan. Dette betyr en grunnleggende forståelse for ekte og dyp respekt for den enkeltes samvittighet, kvinnefrigjørings enorme betydning både menneskelig og sosialt, de umistelige menneskerettigheter for den enkelte og grupper, og til slutt det fruktbare i den kulturelle mangfoldet i seg selv.

Et kloster i ørkenen er alt dette.

Deir

Mar Musa el-Habashi

Det gamle Syriske klosteret ligger i et røft dalføre i fjellene øst for Nebek, 80 km nord for Damaskus, 1320 meter over havet. Området har naturlige brønnene og ble tatt i bruk i før-historisk tid av gjetere med sine geiteflokker. Det er mulig romerne bygde et vaktårn her. En gren av silkeveien går nede i dalen. Senere kom de kristne eremitene og slo seg ned i de mange grottene i området. Det første lille klosterfelleskapet oppstod. I følge lokal tradisjon var Moses fra Abyssinia sønn av den Etiopiske kongen. Han nektet å ta i mot kongekronen, ære og ekteskap. I stedet søkte han Guds kongedømme. Han reiste til Egypt og Det Hellige Land. Senere levde han som munk i Qara i Syria og kom som ermitt til en dal ikke langt fra der klosteret ligger i dag. Her ble han martyrt i det han ble drept av bysantinske soldater. Det sies at da familien kom for å hente hans legeme falt ved et mirakel hans høyre hånds tommel av. Denne befinner seg nå som et relikvie i den Syriske kirken i Nebek. Fra historikere og arkeologer vet vi at Mar Musa klosteret er fra midten av det 6. århundrede og tilhørte den Syrisk-Antiokiske trosretning. Det nåværende klosteret ble bygget i det Islamske år 450 = 1058 e.Kr. Dette i følge de arabiske inskripsjonene på veggene som begynner med:

I den barmhjertige og medlidende Guds navn.

Freskene i kirken går tilbake til det 11 og 12 årh. I det 15. årh. ble klosteret delvis ombygget og utvidet. I 1831 ble klosteret helt forlatt. Sakte, men sikkert ble det en ruin, men forble hele tiden eid av Den Syrisk Katolske Kirke ved bispedømmet Homs, Hama og Nebek. I ærefrykt for klosteret kom det stadig besøk av folk fra Nebek. Den lokale menigheten forsøkte så godt de kunne å holde det ved like. Likevel ble det store ødeleggelser, ikke minst ble de uerstattelige freskomaleriene tagget ned av folk som skrev sine navn på veggene.

I 1984 begynte restaureringsarbeidet etter et initiativ fra den Syrisk stat, den lokale kirken og en gruppe arabiske og europeiske frivillige. Klosteret var ferdig restaurert i 1994.

Deir Mar Musa el-Habashi
P.O.Box 178 Nebek/Syria
deirmarusa@mail.sy
www.deirmarmusa.org

En Italiensk-Syrisk skole for restaurering av freskomalerier er etablert og vil fullføre arbeidet som et Syrisk- Europeisk fellestiltak.
Et nytt klosterfelleskap på startet i 1991.

Mar Musas betydning for naturen, jordbruket og det sosiale liv i nærmiljøet. Klosterfelleskapet i Mar Musa og innbyggerne i området levde til tross for de harde ytre forhold stort sett i økologisk balanse med naturen. Flora og fauna hadde gjennom tusener av år tilpasset seg hverandre. Menneskelig nærvær skapte ikke dramatiske forandringer.

De tradisjonelle metoder for å samle og distribuere vann virket ikke negativt inn på naturen.

Siden det 19. årh. ble balansen mellom menneskelig aktivitet og naturen gradvis forstyrret og dette har dramatisk forverret seg i det 20. årh. Området blir mer og mer ørken og forurensningen er økende. Et unntak er dalene rundt klosteret som har blitt et reservat for plante- og dyreliv. Dessverre er disse dalene nå i faresonen for den generelle negative utviklingen. Stor befolkningsvekst, økende jordbruksaktiviteter og husdyrhold som et resultat av den økonomiske krisen etter Golfkrigen, har ført til et akutt behov for å sette de økologiske spørsmål på dagsorden.

Med så mye folk og så få ressurser er ikke dette lenger et filosofisk spørsmål. Vi trenger nye strategier, opplæringsmetoder og solidariske handlinger. Mar Musa har med sine munkene, nonner, arbeidere og gjester gjort dette økologiske aspektet til en integrert del av sin visjon. Om klosterfelleskapet hadde valgt å ikke engasjere seg i de økologiske og menneskelige aspekter i nærmiljøet ville hele dets eksistensberettigelse som et senter for spiritualitet og meditasjon vært i fare. For oss må miljøet rundt oss beskyttes og verdsettes: åndelig, asketisk, biologisk, sosialt og økologisk.

Mar Musa har vi følgende prosjekter:

1. Vitenskapelig interesse for områdets karakteristiske natur.
2. Program for bevaring og gjeninnføring av stedets flora og fauna.
3. Eksperimentering med bærekraftig geitehold
4. Treplanting og anlegg av mønsterpark ved inngangen til klosteret.

Mar Musa, klosterfelleskap viet til inter-religiøst fellesskap.

I 1982 kom en ung, italiensk arabiskstuderende jesuitt til ruinene av Mar Musa. Paolo Dall'Oglio ble værende på stedet i noen dager, i meditasjon og bønn. I løpet av denne tiden så han for dette stedet tre prioriteringer og en fremtidsvisjon. I 1984 ble han ordinert til prest etter den Syriske liturgi. Sommerleier med arbeid og bønn kom nå i gang, basert på hans tre prioriteringer. Sammen med diakon Jacques Mourad grunnla han et klosterfelleskap i 1991. Hans første prioritet var gjenoppdagelsen av det åndelige liv som en absolutt nødvendighet. Bønn og kontemplasjon er ikke instrumenter eller metoder for å nå et mål, men er et fullkommet mål i seg selv.

Fra dette synspunktet var ruinene av det syriske klosteret et sterk vitnesbyrd om verdien av åndelig liv i dette området sammen med risikoen for å miste denne verdien. Det må understrekes at det gamle orientalske klosterlivet er et essensielt element både for den lokale kirkens liv og sjel og for den Islamske verdens mystiske, kulturelle og symbolske uttrykksmåter. Derfor må Mar Musa-fellesskapet først og fremst skape en atmosfære av stillhet

og bønn for munkene og nonnens private og sosiale liv i klosteret. Prioritering nr to er evangelisk enkelhet med en harmonisk livsstil og ansvar for skaperverket og samfunnet rundt oss. For å oppnå dette er det nødvendig å gjenoppdaget verdien av manuelt arbeid og verdien av en asketisk livsstil for en selv og i forhold til det materielle. Dette må skje i en ånd av rettferdighet og takknemlighet. Prioritering nr tre er

gjestfrihet. Abrahams gjestfrihet har alltid blitt sett på av munkene som en hellig handling og blir ansett som guddommelig i denne delen av verden. Ikke minst i den muslimske. Derfor må klosteret bli forstått som et møtested hvor hver enkelts identitet blir utviklet, ikke undertrykket. Vi søker ikke å lukke oss selv inne i en gettokultur, men vil bygge opp en fellesskapskultur. Dette betyr også at det kristne fellesskapet i Deir Mar Musa ønsker å fremme en økumenisk inter-kirkelig dimensjon uten å gi slipp på sin spesielle syriske identitet og sin katolske forbindelse. En viktig målsetting er å bygget opp et positivt forhold mellom kristentro og islam.

Kirken og Freskomaleriene i Mar Musa

Klosterkirken ble bygd i 1058. Den er ca 10X10 meter, og delt i to. Den største delen av er kirkeskipet blir opplyst av et høytstående østvendt vindu og et mot vest. Det er to sideskip. Det nordlige har to vinduer mot øst, det sørlige har et vindu. Den andre delen, det avrundende koret med kuppel og alter er atskilt fra resten av kirken med en halvhøy skillevegg av stein og tre. Det er oppdaget tre lag med freskomalerier. Det første laget er fra midten av det 11. årh., det andre fra slutten av det 11. årh. og det tredje for slutten av det 12. eller begynnelsen av det 13. årh.

Det siste laget er forholdsvis komplett og består av to godt integrerte ikonografiske tablåer. Det første og største tablået er en gjengivelse av den hellige historie. Den andre, i koret, skal fremstille det evige og timelige Nærvær. Det første tablået begynner med Maria bebudelse med engelen Gabriel på nord- og Maria på sørsiden ved det østre vindu. Immanuel, Jesusbarnet, rettferdighetens sol lyser over det hele. Dette og flere andre bilder ble ødelagt i 1983 og er delvis rekonstruert av bitene som var igjen. Under østvinduet i koret ser vi Jesus, apostlene og evangelistene innvier Kirkens, menighetens tid, som får sitt livsgrunnlag fra Templets (Korets) mysterium, det helligste av det hellige. Kirkeskipet er dekorert med helgener, kvinner i

buene og menn på søylene. De fire evangelistene er malt over de fire søylene. De ser opp mot en himmelsk versjon av evangeliet i syrisk språkdrakt som de kopierer. (Minner om Muhammed som kopierte Koranen på liknende måte). Seks martyrer kledd som riddere er malt helt øverst. De rir østover for å kjempe troens gode Jihad (kamp). På skilleveggen mot Templet (Koret) finner vi rester av de 10 jomfruer fra Matteus 25. Svært lite er igjen, men rekonstruksjon har vist de fem kloke med tente lamper i høyre hånd og de fem andre med slukte lamper i venstre hånd. Bak alteret står jomfru Maria med Jesusbarnet sittende på fanget som på en trone. Rundt dem står kirkens fedre. På veggen over alteret er det mulig å se rester av Kristus som menneskesønnen omgitt av kjeruber og med Maria og døperen Johannes i forbønn for menneskene. På vestveggen er det en stor fremstilling av dommens dag. Den øverste delen har trolig vært av Kristus som i sin herlighet har gitt Peter nøklene til himmelens rike. Peter er fremdeles synlig på høyre side og Paulus på venstre. Under vestvinduet er det et kors med symbolene på Jesu lidelse: Naglene, stigen og tornekronen. Under korset er det en trone med puter og tepper på østerlandsk vis. Der henger Jesu likklede som symboliserer oppstandelsen. På venstre og høyre side sitter 10 apostler og evangelister som sammen med Peter og Paulus blir 12.

Resten av vestveggen viser himmelen/paradiset på sørsiden og helvete på nordsiden. Under tronen står Adam og Eva og ber for alle sine barn.

Sør for dem holder Maria, Abraham, Isak og Jakob de frelste i sine armer. (Vi ser hodene). Under Adam og Eva blåser to engler i sine domsbasuner. Profeter, Moses og Elija, David og Salomo står sammen med kirkens fedre. Under dem er en nisje hvor relikviet av Mar Musas sannsynligvis ble oppbevart. Ved siden av denne er en engel som holder nede dommens vektskål med de gode gjerninger. Engelen prøver å hindre at skålen vipper i feil retning.

Nær engelen åpner st Peter den smale døra til paradiset med sin nøkkel. Martyrene Stefanus og Jakob går først sammen med fire gamle Syriske munk og tre nonner. På nordsiden, under tronen med apostlene er en gruppe biskoper som lider i helvetes flammer og gråter bitre tårer. Under dem befinner det seg syndere fra mange kulturer og religioner som lider under sterkt ildregn. Under dem en forferdelig djevel som kveler en person mens munk og nonner brenner i helvete. Under der igjen en liten djevel med rød tunge av ondskap og løgner som trekker i vektskålen med de onde gjerning. Nær ham er det fire syndere som mumier med symboler på sine synder bundet til halsen. Den første tilba penger, den andre var morder/voldelig, den tredje var muligens en pengeutlåner og den fjerde en handelsmann som snøt på vekta. Under dette er en rekke med nakne menn og kvinner i lenker med slanger som kryper inn i nesene, øynene og ørene deres, en fordømmelse av utroskap og hor. Helt nederst er det malt et fundament av farget marmor, kanskje det skal antyde den materielle verdens endelige forsteining.

Det andre laget av freskomaleriene, på nordøstveggen der døpefonten står, forestiller Jesus dåp med en engel som gjør tjeneste som diakon og St. Simon, søylehelgenen sittende på søylen sin.

På søylen i kirkeskipet, sørøst kan vi se profeten Elija på vei til himmelen i ildvognen. Dette maleriet er fra det første freskolaget. Andre freskomalerier, enda eldre, vil trolig komme fram ved det restaureringsarbeidet som skal gjøres i tiden som kommer. Det Syriske generaldirektorat for monumenter og museer, sammen med Sentraldirektoratet for restaurering i Roma vil fortsette å samarbeide om dette.

